

УДК 343.14

О. Капліна, доктор юридичних наук, завідувач кафедри кримінального процесу Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»,
В. Маринів, кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінального процесу Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»

Проблеми допустимості доказів, поданих відповідно до статті 66 КПК України особами із використанням технічних засобів отримання інформації

Останнім часом значно збільшилася кількість кримінальних справ, основним доказом у яких є матеріали, одержані до порушення кримінальної справи чи під час її розслідування приватними особами, які використовували новітні досягнення науково-технічного прогресу. Ідеться найчастіше про результати використання аудіо- та відеозаписувальних пристроїв. До речі, застосовувати подібні прилади раніше мали право тільки спеціальні державні підрозділи, які запобігали вчиненню злочинів чи здійснювали боротьбу зі злочинністю. Але науково-технічний прогрес за останні два десятиліття настільки пішов уперед, що достатньо сидячи дома тільки відкрити інтернет-сайт, на якому можна придбати «шпигунське обладнання», як відразу покупцеві пропонують різного роду «прослушки», «жучки», клавіатурні шпигуни, приховані камери, портативні прилади чи звичайні речі (годинники, ручки, гудзики, окуляри, запальнички, краватки тощо), у які вмонтовані диктофони чи відеокамери. Можна також знайти спеціальну літературу, в якій містяться інструкції з виготовлення «шпигунських приладів»¹.

Пропонуючи подібні пристрої до продажу, продавці наполягають на виключно гуманній меті їх використання. Нібито вони покликані вирішити дві актуальні на сьогоднішній день проблеми. З одного боку, своєчасне одержання необхідної інформації, з другого — забезпечення безпеки інформації особистої. Але важливого значення набуває проблема законності використання подібних гаджетів у державі взагалі,

¹ Див.: Корякин-Черняк С. Л. Как собрать шпионские штучки своими руками / С. Л. Корякин-Черняк. – М. : Наука и техника, 2010. – 224 с.

а також законності використання інформації, яка отримана за їх допомогою, у доказуванні по кримінальних справах. Отже, саме це можна визначити як мету статті, що полягає в аналізі можливості законного використання в доказуванні матеріалів, одержаних приватними особами за допомогою технічних засобів отримання інформації; визначенні відповідності чинного законодавства потребам правозастосовної практики з означених проблем; з'ясуванні рівня захищеності прав та законних інтересів громадян при отриманні та присудженні до матеріалів кримінальної справи подібного роду матеріалів.

Звернення до чинного законодавства дозволяє зробити висновок, що на побутовому рівні кожний має право користуватися фотоапаратами, диктофонами, іншими технічними приладами із вмонтованими звуко-, відео-, фотофункціями, відеокамерами тощо для фіксування необхідної інформації, збереження пам'ятних моментів тощо, якщо це не порушує права та законні інтереси інших осіб¹. Під час виконання професійних обов'язків право здійснювати аудіо- та відеозаписи із застосуванням технічних засобів, за винятком випадків, передбачених законом, законодавчо надається журналістам (ч. 1 ст. 25 Закону України «Про інформацію»)². Причому відповідно до цієї ж статті журналіст має право не розкривати джерело інформації або інформацію, яка дозволяє встановити джерела інформації, крім випадків, коли його зобов'язано до цього рішенням суду на основі закону.

Кримінальний кодекс України (далі — КК) встановлює відповідальність за незаконне придбання, збут, використання спеціальних технічних засобів отримання інформації (ст. 359). Під «спеціальними технічними засобами негласного отримання інформації» розуміють технічні засоби, устаткування, апаратуру, прилади, пристрої, препарати та інші вироби, спеціально створені, розроблені, запрограмовані або модернізовані для виконання завдань з негласного отримання інформації під час здійснення оперативно-розшукової діяльності.

Такі засоби, як фотоапарати, відеокамери, диктофони тощо, які також можуть використовуватись для негласного отримання інформації, на думку науковців, мають інше цільове призначення і не є предметом злочину, передбаченого ст. 359 КК, а тому їх використання для

¹ Див., наприклад, ст. 14 Закону України «Про доступ до публічної інформації» (Офіц. вісн. України. – 2011. – 18 лют. (№ 10). – С. 29. – Ст. 446).

² Про інформацію : Закон України // Відом. Верхов. Ради України. – 1992. – № 48. – Ст. 650.

негласного отримання інформації за наявності підстав має кваліфікуватися за іншими статтями КК¹.

Якщо звернутися до єдиного державного реєстру судових рішень, то можна зробити висновок, що випадки фіксації технічними засобами розмов приватних осіб з іншими фізичними особами чи представниками юридичних осіб та надання слідчому чи судді матеріалів, отриманих у результаті такого фіксування, є непоодинокими. Проте в державі відсутня єдність судової практики щодо визнання таких матеріалів доказами по кримінальній справі. Деякі судді визнають їх доказами по кримінальній справі та кладуть у підґрунтя обвинувального вироку; інші категорично заперечують саму можливість приєднання до кримінальної справи матеріалів, отриманих суб'єктом, не уповноваженим законом на застосування технічних засобів негласного отримання інформації, повертають такі справи на додаткове розслідування чи постановляють виправдувальні вироки, якщо обвинувачення будувалося переважно на використанні подібних матеріалів без належної перевірки їх слідчим шляхом².

Відомо, що у кримінальному процесі сукупність норм, які визначають поняття і види доказів, порядок їх збирання, перевірки і оцінки, іменується доказовим правом. Доказовим правом визначаються принципово важливі положення про засоби, які можуть використовуватися для вирішення завдань кримінального судочинства (ст. 2 КПК). Ці норми забезпечують реалізацію основного завдання кримінального судочинства — охорону прав та законних інтересів фізичних і юридичних осіб, які беруть у ньому участь, а також швидке і повне розкриття злочинів, викриття винних та забезпечення правильного застосування Закону з тим, щоб кожний, хто вчинив злочин, був притягнутий до відповідальності і жоден невинний не був покараний.

Для реалізації вказаних завдань кримінально-процесуальний закон і встановлює вичерпний перелік джерел доказів (ст. 65 КПК), процедуру їх збирання, закріплення, перевірки й оцінки доказів, процесуальні повноваження суб'єктів, які ведуть кримінальний процес.

Загальна нормативна характеристика способів збирання доказів міститься в ст. 66 КПК. До них належать: провадження слідчих і судових дій; витребування предметів і документів, які можуть установити

¹ Див.: Кримінальний кодекс України: науково-практичний коментар / Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, С. Б. Гавриш та ін. ; за заг. ред. В. В. Сташиса, В. Я. Тація. – Вид. 3-тє, переробл. та допов. – Х. : Одісеї, 2007. – С. 960.

² Див.: Єдиний державний реєстр судових рішень [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/>.

необхідні для справи фактичні дані; вимога про проведення ревізії; вимога про надання банківської інформації щодо юридичних і фізичних осіб; дача особою, яка проводить дізнання, слідчим, прокурором і судом у справах, які перебувають у їх провадженні, доручення підрозділам, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, про проведення оперативно-розшукових заходів чи використання засобів для отримання фактичних даних, які можуть бути доказами у кримінальній справі.

Докази також можуть бути подані підозрюваним, обвинуваченим, його захисником, обвинувачем, потерпілим, цивільним позивачем, цивільним відповідачем і їх представниками, а також будь-якими громадянами, підприємствами, установами і організаціями.

Слід при цьому зазначити, що формулювання закону про те, що підозрюваним, обвинуваченим, його захисником, обвинувачем, потерпілим, а також будь-якими особами подаються «докази», є неточним. Процес формування доказу складний. Надані особами предмети, документи, аудіо-, кіно-, відеоплівки, мікрокасети диктофонів та інших фіксуєних голос пристроїв, CD-R диски, карти пам'яті із записами розмов, фотографії тощо, які отримуються поза кримінальним провадженням, можуть бути визнані доказами постановою особи, яка веде процес, тільки після оцінки того, що подається, з точки зору їх належності, допустимості та достовірності як доказу.

Саме допустимість доказів — це властивість, яка робить їх придатними для доказування в кримінальній справі. Перевірка доказів на їх допустимість небезпідставно розглядається як найважливіша гарантія забезпечення прав і свобод людини і громадянина в кримінальному процесі, гарантія постановлення законного і справедливого рішення у справі, оскільки з'ясування допустимості доказу включає оцінку відповідності джерел фактичних даних вимогам ч. 2 ст. 65 КПК, належного суб'єкта кримінально-процесуальної діяльності; законність способу отримання фактичних даних¹.

Разом з тим кримінально-процесуальний закон не містить належного правового врегулювання питань, пов'язаних із можливістю вста-

¹ Див. про це: Лазарева В. А. Проблемы доказывания в современном уголовном процессе России : учеб. пособие / В. А. Лазарева. – Самара : Самар. ун-т, 2007. – С. 133–134; Кипнис Н. М. Допустимость доказательств в уголовном судопроизводстве / Н. М. Кипнис. – М. : Юрист, 1995. – С. 26–27; Сибилева Н. В. Допустимость доказательств в советском уголовном процессе : учеб. пособие / Н. В. Сибилева. – Киев : УМК ВО, 1990. – С. 24–25; Резник Г. М. Внутреннее убеждение при оценке доказательств / Г. М. Резник. – М. : Юрид. лит., 1977. – С. 7.

новлення «незаконності шляху отримання доказів». Таке становище не сприяє правовій визначеності, веде до відсутності єдності правозастосовної слідчо-прокурорської та судової практики, а головне — до винесення неправосудних судових рішень.

Особливого значення питання про законність способу отримання доказу набуває саме при поданні «доказів» відповідно до ч. 2 ст. 66 КПК. Незважаючи на те, що збирання такого «доказу» здійснюється не безпосередньо особами, які законом наділені повноваженнями збирати (закріплювати), перевіряти та оцінювати докази, вимога допустимості повинна бути застосована також до фактичних даних, отриманих за допомогою використання технічних засобів негласного отримання інформації приватними особами. Інше розуміння законності способу отримання доказу є неприпустимим, оскільки процесуальна форма буде використана як ширма для масового порушення прав та законних інтересів осіб та використання в обґрунтування обвинувачення доказів, отриманих незаконним шляхом.

Органи дізнання та досудового слідства зобов'язані у своїй діяльності дотримуватися вимог закону — Конституції України, чинних міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, КПК, Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» тощо. Практична реалізація принципу законності при проведенні оперативно-розшукової діяльності полягає в точному дотриманні законодавчо встановлених основ її проведення, порядку і форм здійснення відповідними суб'єктами окремих оперативно-розшукових заходів, документування отриманих результатів і введення їх у кримінальне судочинство. Таким чином, незважаючи на негласність, конспіративність розшукових, розвідувальних або контррозвідувальних заходів, застосування спеціальних оперативно-технічних заходів, негласну роботу та інший недоступний для громадян механізм збирання та фіксації фактичних даних, — все це має відповідати вимогам закону.

Ще більш суворі вимоги встановлені КПК при проведенні слідчих дій, під час яких обмежуються конституційні права осіб (наприклад, зняття інформації з каналів зв'язку (ст. 187 КПК)). Недотримання вимог закону при проведенні цих слідчих дій є порушенням закону, що веде до неможливості використання доказів, отриманих незаконним шляхом, у доказуванні.

На осіб, які в порядку ч. 2 ст. 66 подають відповідні матеріали, зібрані за допомогою технічних засобів негласного отримання інформа-

ції, вимоги дотримання закону, прав та законних інтересів громадян не поширюються. Нехтуючи законом, посягаючи на конституційні права (право на повагу до гідності (ст. 28); право на свободу та особисту недоторканність (ст. 29); право на недоторканність житла (ст. 30); право на забезпечення таємниці листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції (ст. 31) та багато інших), честь і гідність, порушуючи норми моралі, але прагнучи досягти будь-якою ціною бажаного результату, такі особи можуть отримувати «докази» та подавати їх відповідно до ч. 2 ст. 66 КПК особам, які провадять дізнання, слідчому, прокурору та суду для подальшого використання при провадженні по кримінальній справі. Такі предмети, плівки тощо приєднуються до матеріалів кримінальної справи уповноваженою на те особою залежно від їх змістовних ознак як речовий доказ (ст. 78 КПК) чи документ (ст. 83 КПК) та іноді використовуються чи не як головний доказ винуватості особи. Втім часто хибним є сам спосіб отримання такого «доказу».

У юридичній практиці розвинених країн світу існує доктрина «плодів отруєного дерева». Сутність її полягає в тому, що «отруєне дерево дає отруйні плоди». Тобто якщо доказ отриманий незаконним шляхом і внаслідок цього викликає сумнів його достовірність, сумнівними, а значить недопустимими стануть і інші докази, отримані в результаті дослідження та перевірки першого доказу, отриманого незаконно. Можна також пригадати скандал, що нещодавно розгорівся у світі, учасником якого був відомий англійський журнал *News of the Worlds*. У пресу потрапили отримані в ході прослуховування та застосування інших сучасних технічних приладів телефонні розмови, зміст електронних скриньок відомих політиків, кінозірок, родичів жертв терактів тощо. Уся світова громадськість засудила подібні дії, оцінивши їх як кричуще неподобство, нехтування законом, грубе посягання на конституційні права людини. Результатом цього скандалу були десятки судових позовів, закриття журналу та притягнення винуватих до кримінальної відповідальності.

Конституція України проголошує, що «обвинувачення не може ґрунтуватися на доказах, одержаних незаконним шляхом, а також на припущеннях» (ч. 3 ст. 62).

Враховуючи важливість розуміння правозастосовниками цього конституційного припису, Пленум Верховного Суду надав свої роз'яснення в постанові від 1 листопада 1996 р. № 9: «Докази повинні

визнаватись такими, що одержані незаконним шляхом, наприклад, тоді, коли їх збирання й закріплення здійснено або з порушенням гарантованих Конституцією України прав людини і громадянина, встановленого кримінально-процесуальним законодавством порядку, або не уповноваженою на це особою чи органом, або за допомогою дій, не передбачених процесуальними нормами» (п.19)¹.

Крім того, у постанові Пленуму Верховного Суду України від 30 травня 1997 р. № 7 знову звертається увага суддів на те, що «Згідно з ч. 3 ст. 62 Конституції України обвинувачення не може ґрунтуватися на доказах, одержаних незаконним шляхом. У зв'язку з цим судам при розгляді кожної справи необхідно перевіряти, чи були докази, якими органи попереднього слідства обґрунтовують висновки про винність особи у вчиненні злочину, одержані відповідно до норм КПК України.

Якщо буде встановлено, що ті чи інші докази були одержані незаконним шляхом, суди повинні визнавати їх недопустимими і не враховувати при обґрунтуванні обвинувачення у вироку»².

По суті Пленум Верховного Суду в зазначених постановах створив норму права. Відповідних змін до кримінально-процесуального законодавства України на підставі положень ч. 3 ст. 62 Конституції України внесено не було. Прогалини галузевого законодавства правозастосовники вимушені переборювати самостійно, спираючись на доктринальні розробки.

Як уже було зазначено, на практиці матеріали, подані особами, які використовували технічні засоби отримання інформації, найчастіше долучаються до матеріалів кримінальних справ як документи відповідно до ст. 83 КПК³. Але необхідно звернутися до чинного кримінально-процесуального законодавства. 25 грудня 2008 р. ст. 83 КПК була викладена в новій редакції, яка принципово відрізняється від тієї, що діяла раніше. Зокрема, закон установлював, що «документи є джерелом доказів, якщо в них викладені або засвідчені об-

¹ Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя // Постанови пленуму Верховного Суду України 1972–2002 : офіц. вид. / за заг. ред. В. Т. Маляренка. – К. : А.С.К., 2003. – С. 9–14.

² Про посилення судового захисту прав та свобод людини і громадянина // Постанови пленуму Верховного Суду України 1972–2002 : офіц. вид. / за заг. ред. В. Т. Маляренка. – К. : А.С.К., 2003. – С. 19–22.

³ Див.: Грошевий Ю. М. Докази і доказування у кримінальному процесі : наук.-практ. посіб. / Ю. М. Грошевий, С. М. Стахівський. – К. : КНТ, Вид. Фурса С. Я., 2006. – С. 236, 239–240, 244; Царева Н. П. Документи-доказательства в уголовном судопроизводстве / Н. П. Царева. – М. : Приор-издат, 2003. – С. 25.

ставини, які мають значення для справи. У тих випадках, коли документи мають ознаки, вказані в статті 78 цього Кодексу, вони є речовими доказами». У новій редакції стаття отримала дещо інший правовий зміст: «Документи є джерелом доказів, якщо в них викладені або засвідчені обставини, які мають значення для справи. Документами є предмети, на яких за допомогою письмових знаків, звуку, зображення тощо зафіксована певна інформація. До документів можуть належати матеріали фотозйомки, звукозапису, відеозапису та інші носії інформації (у тому числі електронні), які містять відомості про обставини, встановлені в ході кримінального судочинства органом дізнання, слідчим, прокурором чи судом у порядку, встановленому цим Кодексом» (частини 1–3 ст. 83 КПК).

Буквальне тлумачення змісту зазначеної статті дозволяє констатувати, що як документи матеріали фотозйомки, звукозапису, відеозапису та інші носії інформації (у тому числі електронні) можуть приєднуватися до кримінальної справи, тільки якщо вони встановлені в ході кримінального судочинства, в порядку КПК і тільки органом дізнання, слідчим, прокурором чи судом. Попередня редакція ст. 83 КПК не містила подібного уточнення, що дозволяло вважати цю норму «гумовою», та завдяки розпливчастому формулюванню під таке джерело доказу, як «інші документи», «підгоняти» будь-які матеріали, що містили фактичні дані, які мали значення для правильного вирішення справи та не містили ознак речових доказів (ст. 78 КПК).

При необхідності використання матеріалів, отриманих за допомогою технічних засобів фіксування інформації не в рамках кримінальної справи та не уповноваженими на те особами, на перший план виступає можливість перевірки процесуальним шляхом (тобто відповідно до норм КПК) фактичних даних, які містяться на відповідних носіях: це може бути допит особи, яка здійснювала фіксування, та інших осіб, яким відомі обставини такого фіксування; допит осіб, розмови яких зафіксовані на електронних носіях; призначення фонографічної експертизи тощо. Таким чином, інформація, яка міститься на носіях інформації, представлених приватними особами, так би мовити, «процесуалюється», тобто з'являється доказ, указаний у ст. 65 КПК. Неможливість його перевірки веде до того, що такі матеріали можуть використовуватися як орієнтуюча інформація, підстава висунення та перевірки слідчої версії, для вирішення питання про порушення кримінальної справи чи проведення невідкладних слідчих дій.

Увагу необхідно також звернути на спосіб отримання інформації приватними особами, оскільки її фіксація може здійснюватися із порушенням прав та законних інтересів громадян. Проте відповідно до ч. 1 ст. 68 Конституції України «кожен зобов'язаний неухильно дотримуватися Конституції України та законів України, не посягати на права і свободи, честь і гідність інших людей». Відомо, що перелік прав, свобод і обов'язків людини і громадянина встановлює розділ II Конституції України, серед них право на повагу до гідності (ст. 28); право на свободу та особисту недоторканність (ст. 29); право на недоторканність житла (ст. 30); право на забезпечення таємниці листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції (ст. 31) та багато інших.

Конституцією України чітко визначені орієнтири стосовно конкуренції конституційних цінностей: відповідно до ч. 1 ст. 3 Конституції України саме права і свободи людини поряд із такими цінностями, як людина, її життя та здоров'я, честь та гідність, є найвищими соціальними цінностями.

Природні права людини є непорушними, за винятком випадків, визначених самою Конституцією. Це також впливає із приписів ч. 1 ст. 64 Основного Закону. Що стосується вищезазначених прав, то чинний конституційний лад передбачає можливість обмеження їх реалізації лише у випадках, визначених законом. Особливим чином вирішується це питання щодо порушення права на недоторканність житла, таємниці листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції. Обмеження реалізації цих прав можливе лише в порядку та за підстав, визначених законом, а в окремих випадках – тільки за наявності відповідного рішення суду.

Отже, встановивши, що подані будь-якою особою відповідно до ч. 2 ст. 66 КПК «докази» не відповідають вимогам допустимості, тобто отримані з порушеннями, які мають злочинний характер, коли збирання такого матеріалу пов'язане з порушеннями основоположних прав і свобод людини, закріплених у Конституції України, із порушеннями закону, уповноважені на це органи і посадові особи не повинні виносити постанову про приєднання такого матеріалу як доказу по кримінальній справі.

Такий підхід до розуміння поняття «доказу, отриманого незаконним шляхом» знаходить своє підтвердження і в іншій нормі Конституції України, а саме в ч. 1 ст. 62 Конституції України, від-

повідно до якої «особа вважається невинуватою у вчиненні злочину і не може бути піддана кримінальному покаранню, доки її вину не буде доведено в законному порядку і встановлено обвинувальним вироком суду». Буквальне тлумачення конституційного припису дозволяє зробити висновок, що шлях до доведеності вини особи повинен бути законним, а докази, отримані з порушенням закону, тобто незаконні, не можуть бути покладені в основу обвинувачення чи вироку суду.

Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (далі — Конвенція), яка ратифікована Верховною Радою України 17 липня 1997 р. і є частиною національного законодавства, містить по суті аналогічне Конституції України положення, відповідно до якого «кожен, кого обвинувачено у вчиненні кримінального правопорушення, вважається невинуватим доти, доки його вину не буде доведено в законному порядку» (п. 2 ст. 6)

У своєму рішенні судді Європейського суду з прав людини зазначили, що жодний суд не може, не завдаючи шкоди належному відправленню правосуддя, спиратися на докази, які не лише отримані нечесним шляхом, а й передусім протизаконно. Якщо суд так діє, то він не може вважатися справедливим у розумінні Конвенції¹. Отже, використання в кримінальному провадженні доказів, отриманих незаконним шляхом, розглядається Європейським судом з прав людини як порушення закріпленого статтею 6 Конвенції права на справедливий суд.

Розуміння того, що законність способу отримання доказів є складовою права на справедливий суд, набуло свого розвитку в декількох рішеннях Європейського суду з прав людини. Зокрема у справі *Van Mechelen v. Netherlands* було зазначено: «Завдання Суду... полягає не в тому, щоб оцінювати показання свідків, а в тому, щоб упевнитися, чи був судовий розгляд у цілому справедливим, включаючи й те, як були отримані докази»².

Суд неодноразово підкреслював, що правило допустимості доказів повинне відповідати певним стандартам, відповідно до яких суд має враховувати три основних критерії: інтенсивність порушення консти-

¹ Совместное особое мнение судей Петтити, Шпильмана, Де Мейера и Карло Салседо по делу Шенк против Швейцарии // Европейский суд по правам человека. Избранные решения : в 2 т. / председатель редкол. В. А. Туманов. – М. : Норма, 2000. – Т. 1. – С. 607–608.

² Див.: Европейский суд по правам человека. Избранные решения : в 2 т. / председатель редкол. В. А. Туманов. – М. : Норма, 2000. – Т. 2. – С. 443.

туційних прав при отриманні доказів; роль доказу у стратегії обвинувачення (чим важливіша роль, тим більш недопустимим є такий доказ); чи підтверджуються висновки, зроблені стороною обвинувачення на підставі доказу, іншими матеріалами справи.

Європейський суд з прав людини надав також тлумачення словосполучення, яке використовується в п. 2 ст. 6 Конвенції, — «в законному порядку». У рішенні по справі *Kruslin v. France* було зазначено, що «...мається на увазі і якість конкретного закону... вона вимагає, щоб закон був доступний для зацікавленої особи... а також щоб закон не суперечив принципу верховенства права». Таким чином, процедура збирання доказів, передбачена національним правом, повинна відповідати основним правам, які визнаються Конвенцією: праву на свободу та особисту недоторканність (ст. 5); праву на справедливий судовий розгляд (ст. 6); праву на повагу до приватного і сімейного життя (ст. 8) тощо¹.

Отже, підсумовуючи проведене дослідження, можна зробити висновок, що інститут допустимості доказів необхідно розгляди як міжгалузевий, оскільки він містить не лише норми кримінально-процесуального, а й конституційного права. Із цього випливає, що оцінювати матеріали, подані в порядку ст. 66 КПК, на предмет їх допустимості необхідно із урахуванням норм права, які в тому числі містять гарантії дотримання прав та законних інтересів осіб при здійсненні правосуддя. Визнавши, що такі матеріали отримані із порушенням основоположних прав осіб, органи, які ведуть процес, не можуть покласти їх у підґрунтя обвинувачення, а тим більше обвинувального вироку суду.

В умовах проведення судово-правової реформи та обговорення проекту Кримінального процесуального кодексу України важливого значення набуває реформування всього доказового права, яке не можна визнати досконалим та таким, що відповідає сучасним потребам правозастосовної практики. Законодавчі перетворення необхідно проводити на тлі оптимального поєднання публічних та приватних інтересів. КПК має бути доповнений нормами, які містили б визначення властивостей доказів та вимоги визнання предметів, речей, матеріалів тощо, отриманих у ході кримінального провадження із порушенням закону, недопустимими як докази.

¹ Див.: Європейський Суд по правам человека. Избранные решения : в 2 т. / председатель редкол. В. А. Туманов. – М. : Норма, 2000. – Т. 1. – С. 669.

Каплина О., Марынив В. Проблемы допустимости доказательств, поданных в соответствии со статьей 66 УПК Украины лицами с использованием технических средств получения информации

В статье рассматриваются проблемы использования в доказывании материалов, поданных в соответствии с ч. 2 ст. 66 УПК Украины; поднимаются вопросы о признании недопустимыми доказательств, полученных с нарушением конституционного права гражданина на личную неприкосновенность.

Ключевые слова: доказательства; допустимость доказательств; личная неприкосновенность; использование технических средств получения информации.

Kaplina O., Maryniv V. Problems to admission of evidence, given in accordance with the article 66 UPK of Ukraine by persons with the use of hardware's of receipt of information

In the article problems are examined of the use in proving of materials, given in accordance with item 66 UPK of Ukraine; questions rise about confession impermissible evidence, got with violation of constitutional right for a citizen on bodily security.

Keywords: evidence; admission evidence; bodily security; use of hardware's of receipt of information.

Надійшла до редакції у серпні 2011 року